

# Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/22508,Parafia-Podwyzszenia-Krzyza-Swietego-w-Gliwicach.html>  
2023-06-10, 02:38

## Parafia Podwyższenia Krzyża Świętego w Gliwicach

Parafia Podwyższenia Krzyża Świętego w Gliwicach.

W średniowieczu w miejscu dzisiejszego kościoła kamienny krzyż, z czasem otaczany przez wiernych coraz większym kultem. Prawdopodobnie na początku XVI w. zbudowano obok niego pierwszą drewnianą świątynię. 1612 przy kościele osiedlili się ojcowie franciszkanie-reformaci. 1668 zakończenie budowy murowanego klasztoru i nowego kościoła, 1673 konsekracja. Po 1921 kościół i klasztor przekazany Zgromadzeniu Ojców Redemptorystów, 1945 zajęli go ojcowie z polskiej prowincji zakonu. 1968 ustanowienie duszpasterstwa w kościele św. Krzyża jako wikariat parafii Wszystkich Świętych. 1968–1972 administratorem i duszpasterzem wikariatu o. Kazimierz Smoleń, 1972–1981 o. Jan Siemiński (z przerwą 1978–1981 w czasie sprawowania funkcji wikariusza prowincjała Prowincji Warszawskiej Redemptorystów). 21 X 1980 erygowana parafia Podwyższenia Krzyża Świętego (ok. 25 tys. wiernych), 1981–1990 proboszcz o. J. Siemiński. Ojcowie przez cały czas sprawowali posługę duszpasterską w różnych środowiskach, m.in. wśród robotników i studentów.

Po 13 XII 1981 przy kościele punkt pomocy dla internowanych i ich rodzin, który stał się załączkiem świeckiej grupy charytatywnej. Jej członkowie organizowali zbiórki pieniędzy, żywności i wszelkich datków materialnych, początkowo dla internowanych i ich najbliższych, z czasem wspomagano wszystkich potrzebujących. Działalność charytatywna była kontynuowana w następnych latach. W drugiej połowie dekady firmował ją parafialny Komitet Pomocy Emerytom, Rencistom i Osobom Niepełnosprawnym.

1981 w Boże Narodzenie zorganizowanie przez o. Siemińskiego spotkania opłatkowego z rodzinami

internowanych. 1982 do grona osób, które regularnie spotykały się w krypcie kościoła, dołączyli zwalniani z więzień i ośrodków internowania, a cotygodniowe spotkania nazwano Duszpasterskimi Medytacjami dla Pracujących, określanymi potocznie jako Duszpasterstwo Pracujących (w tym samym roku włączono je w struktury kościelne Duszpasterstwa Ludzi Pracy). Spotkania w pierwszym okresie koordynowane przez działaczy II Garnitur Głiwickiej Delegatury „S”, nieformalnej struktury gliwickiej opozycji, odbywały się dwa razy w tygodniu. Osoby najczęściej goszczące w parafii, m.in.: Marek Cieliński, Krzysztof Gosiewski, Zbigniew Siemaszko, Tadeusz Jedynak, Władysław Kostrzewski, Franciszek Treffler. 1982–1989 na terenie kościoła i klasztoru drukowano ulotki, deponowano tam materiały poligraficzne, przechowywano powielacz, prowadzono dystrybucję prasy i wydawnictw drugiego obiegu. Organizowano też pomoc prawną i finansową dla osób aresztowanych i skazanych.

1982–1990 w każdy czwartek msze w intencji Ojczyzny, a 16 dnia każdego miesiąca w intencji ofiar stanu wojennego, oprócz tego uroczyste msze i nabożeństwa w intencji Ojczyzny 3 V, 15 VIII, 31 VIII, 11 XI, 13 XII, 16 XII. Po mszach ich uczestnicy udawali się pod pomnik Adama Mickiewicza, pod którym składano wiązanki kwiatów i gdzie zazwyczaj odbywała się krótka manifestacja patriotyczna. XII wyjazdy do Katowic, gdzie składano kwiaty i palono znicze przy krzyżu przed KWK Wujek.

1982–1990 po czwartkowych mszach, w ramach tzw. Wszechnicy Powszechnej, potocznie nazywanej „spotkaniami czwartkowymi” – spotkania z ludźmi kultury, artystami, działaczami opozycji. Wśród licznych gości m.in.: Andrzej Ajnenkiel, Stefan Bratkowski, Ryszard Bugaj, Andrzej Drawicz, Jacek Fedorowicz, Bronisław Geremek, Józefa Hennellowa, ks. Henryk Jankowski, Stefan Kisielewski, Jacek Kuroń, Tadeusz Łepkowski, Tadeusz Mazowiecki, Adam Michnik, Leszek Moczulski, Marek Nowakowski, Władysław Siła-Nowicki, Andrzej Stelmachowski, Klemens Szaniawski, Jan Józef Szczepański, Jacek Szymanderski, Jerzy Turowicz, Andrzej Wielowieyski, Henryk Wujec i wielu innych. Pomocnicy o. Siemińskiego przy organizacji tych spotkań m.in.: Włodzimierz Chmielowiec, Magdalena Knoll, Barbara

Kozłowska-Pizoń, Jan Mazurkiewicz, Jadwiga Rudnicka.  
[Spotkania](#) odbywały się w krypcie pod kościołem, w budynku katechetycznym lub w sali na parterze klasztoru, średnia frekwencja 150–250 osób. W ramach „spotkań czwartkowych” wyświetlane również filmy: fabularne (tzw. półkowniki) i dokumentalne, m.in. z wizyt duszpasterskich Jana Pawła II w ojczyźnie.

W salce przyklasztornej organizowane wystawy, oglądane licznie nie tylko przez gliwiczian, ale również mieszkańców innych miast Górnego Śląska. Prezentowane zdjęcia z pielgrzymek papieskich, wernisaże artystów plastyków, fotografów, wystawy tematyczne poświęcone m.in. ks. Jerzemu Popiełuszcze, zbrodni katyńskiej, Armii Krajowej, Józefowi Piłsudskiemu, deportacji Polaków do Związku Sowieckiego i łagrom w ZSRS. Autorem aranżacji i wykonania większości z nich Z. Siemaszko, z pomocą Józefa Pasiecznika.

Od 1983 parafia zaangażowała się w organizację corocznych Dni (Tygodni) Kultury Chrześcijańskiej w Gliwicach, które w następnych latach objęły swym zasięgiem większość świątyń w mieście. Pierwsze trzy edycje nosiły nazwę Dni Kultury Chrześcijańskiej, od 1987 jako Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej. Ich organizacją zajmowali się m.in. ks. Herbert Hlubek, J. Mazurkiewicz i J. Rudnicka.

W drugiej połowie dekady w kościele odbywały się również spotkania członków nieformalnej struktury śląsko-dąbrowskiego ogniwa WiP. IV 1987 pierwsze w regionie Seminarium Ekologiczne, II 1988 – II Seminarium Ekologiczne „Gliwice '88”. Latem 1988 zorganizowana pomoc dla strajkujących górników w Piekarach Śląskich i Jastrzębiu-Zdroju.

Władze nie ustawały w zabiegach mających na celu odwołanie o. Siemińskiego z funkcji proboszcza parafii. Kapłana zastraszano, wzywano na rozmowy do siedziby SB i do Urzędu ds. Wyznań. IV 1985 szef Wydziału ds. Wyznań w porozumieniu z prezydentem Gliwic zwrócił się do wojewódzkiego konserwatora zabytków w Katowicach z prośbą o wstrzymanie dotacji środków Ministerstwa Kultury

i Sztuki przeznaczonych na remont klasztoru i kościoła, co też uczyniono.

16 IX 1983 – 1 IX 1989 parafia rozpracowywana przez Wydz. IV WUSW w Katowicach w ramach SOR krypt. „Krypta”. W jej ramach od I 1984 o. Siemiński był obserwowany jako figurant ps. „Lotos”.

1993, z chwilą ustanowienia diecezji gliwickiej, o. Siemiński został duszpasterzem ludzi pracy dekanatu gliwickiego. Przy parafii powstało również Duszpasterstwo Bezrobotnych. 2004 po śmierci o. Siemińskiego opiekę nad Duszpasterstwem Ludzi Pracy przejęli ojcowie jezuici z parafii Matki Boskiej Kochawińskiej w Gliwicach.

11 VI 2011 na zewnętrznej ścianie kościoła odsłonięcie tablicy upamiętniającej o. Jana Siemińskiego, ufundowanej przez Zarząd Regionu Śląsko-Dąbrowskiego NSZZ „S”. 2017 w parafii działały wspólnoty: Magnificat, wspólnota osób niepełnosprawnych Stokrotki, Ruch Światło-Życie. Proboszcz o. Piotr Świerczok. Parafia liczy ok. 6,5 tys. wiernych.

*Bogusław Tracz*

[Region Śląsko-Dąbrowski, Gliwice](#)

[Poprzedni](#)  
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)